

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2005. október 26., 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszlelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

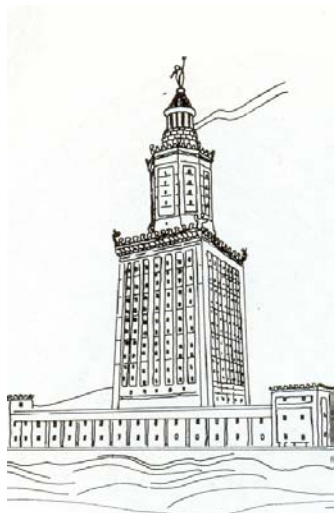
Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a hellenizmus kulturális emlékeivel kapcsolatos.

Azonosítsa a képeket a megfelelő információkkal! Írja a képek betűjelét a szövegek melletti négyszögbe! (Elemenként 1 pont.)

A

B

C

- a) A rhodosziak – miután Kr.e. 305-ben győztek a makedón király felett – hálából fogadalmi ajándékot állítottak istenüknek, Héliosznak a kikötő bejáratánál. A mintegy 35 méter magas szobor a „rhodoszi Kolosszus” néven vonult be a történelembe.
- b) A szoborcsoport mitikus jelenetet örökít meg: Laokoón történetét. A hellenisztikus kor mozgalmassága jól megfigyelhető a művön.
- c) Az alexandriai világítótorony az ókor hét csodája közé tartozott, Pharosz szigetén emelték a Kr.e. III. században, s csak a Kr.u. XIV. században dőlt romba.

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. A feladat a világvallások tanításairól szól.

Állapítsa meg, hogy a megadott forrásrészlet melyik világvalláshoz kapcsolódik! Írja a források sorszámát a táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 1 pont.)

- „A ti istenetek egyedüli isten. Nincs isten, csak ő, a könyörületes, az irgalmas. Az egek és a föld megteremtésében; az éjszaka és a nappal változásában; a hajókban, amelyek sietve haladnak a tengeren, (szállítva) azt, ami hasznos az embereknek; abban, ahogy Allah vizet bocsát le az égből.”
- „Két végletet kell egy útkeresőnek elkerülnie. Melyik ez a kettő? Az egyik az élvezetek útja [...]. A másik az önkínzás útja [...]. Nos, ezt a két végletet elkerülve, létezik egy Középut. [...] Ez visz el a [...] megnyugváshoz, belátáshoz, kioldódáshoz s nirvánához vezet.”
- „Jahve, Seirből jöttöd idején, Edóm mezői felől mikor lépkedtél, a föld megrendült, az ég is csepegett, a felhőkből is víz csepegett, a hegyek meginogtak Jahve előtt, Jahve, Izrael istene előtt.”
- „Szeresd az Urat, a te istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és próféciák.”

	Vallások	Sorszám
a)	Kereszténység, keresztyénség	
b)	Zsidó vagy izraelita vallás	
c)	Buddhizmus	
d)	Iszlám	

4 pont	
--------	--

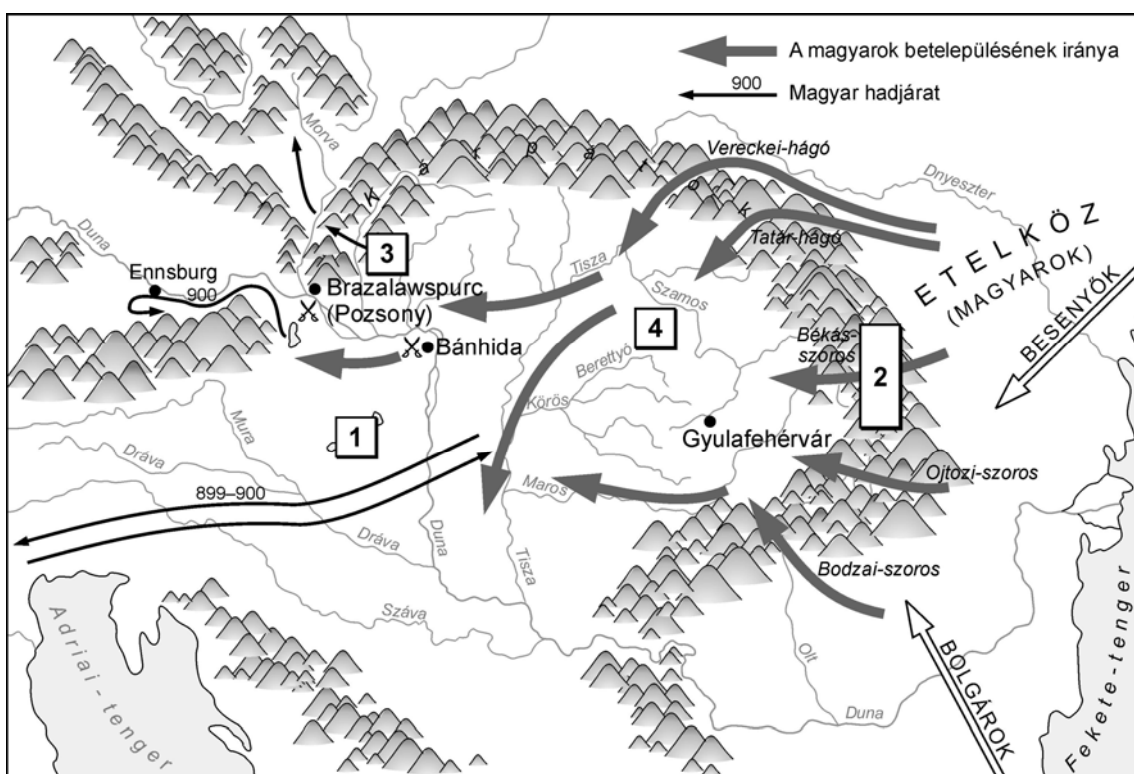
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. A feladat a honfoglaláshoz és a letelepedéshez kapcsolódik.

Kapcsolja a szövegleírásokhoz a megfelelő helyszíneket! Írja a térképen található számokat a szövegek melletti négyszögekbe! (Elemenként 1 pont.)

„Őseink valószínű, hogy elsősorban a Kárpátok északkeleti hágóin és az erdélyi déli hágókon vonultak be a Kárpát-medencébe. Ezen a területen nem találtak számottevő ellenállással. 898-ban a keleti frank uralkodó szövetségeseiként Észak-Itáliában harcoltak, majd onnan hazatérve először a morvákra rontottak, kiverve őket a Kárpát-medencéből, később a bajorokra támadtak, elfoglalva Pannóniát.” (tankönyvi szöveg)

- a) A magyarok első szállásterülete a honfoglalás után.
- b) A honfoglalás során e területeken át folyt a betelepülés.
- c) Az itáliai hadjárat után a bajoroktól elfoglalt terület
- d) Az e területek feletti ellenőrzés után szilárdult meg a magyar uralom a Kárpát-medencében.

Honfoglalás és letelepedés

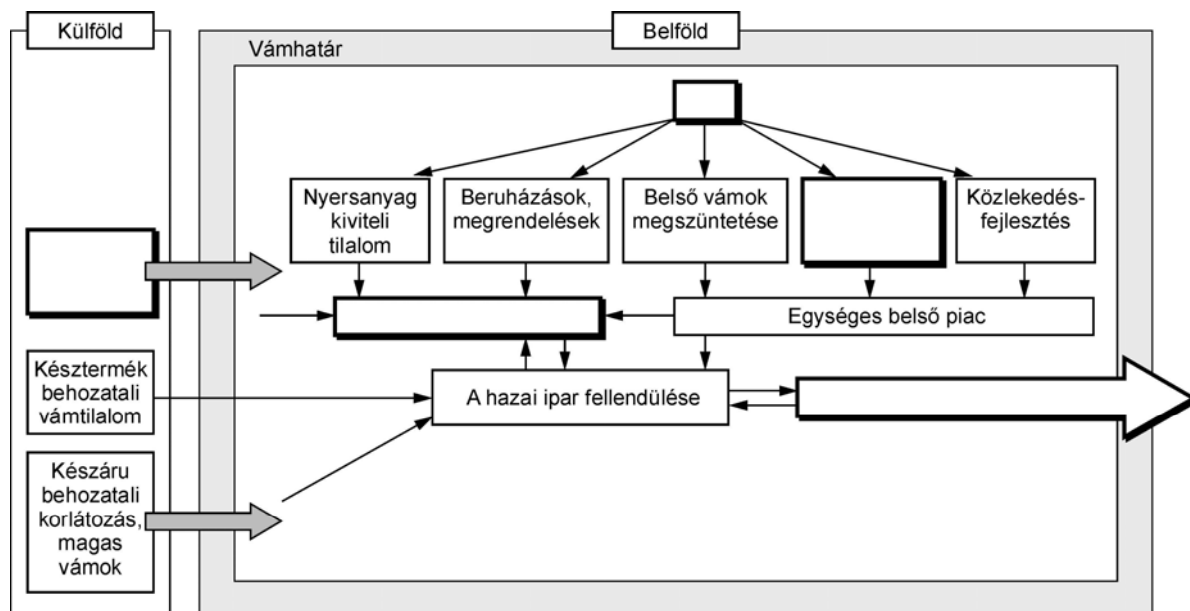
4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A feladat a francia abszolútizmus gazdaságpolitikájára vonatkozik.

Az ábra a merkantilizmus jellemzőit mutatja. Válassza ki a felsorolásból a megfelelő szavakat, és írja be betűjeleiket a táblázat üresen hagyott helyeire! (Elemenként 1 pont.)

A merkantilizmus iparfejlesztő politikája

Betűjel	Jellemzők
a)	Mértékrendszer és fémpénz egységesítése
b)	Állam
c)	Gyarmati nyersanyagok behozatala
d)	Készárú kivitel
e)	Manufaktúrák terjedése

5 pont

5. A feladat a végvári küzdelmekre vonatkozik.

Állítsa növekvő időrendbe a források által felidézett eseményeket! Írja az esemény betűjelét a táblázat megfelelő sorszama alá! (Elemenként 1 pont.)

- a) „Zrini jól esmérvén életének végét,
Ötszáz bátor vitézt számlál maga mellett;
Minthogy nem tűrheti immár égő tüzet,
Kiviszi magával azért mind ezeket.”

(Zrínyi Miklós)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) „Summáját írom Eger várának,
Megszállásának, viadalának,
Szégyenvallását császár hadának,
Nagy vigasságát Ferdinánd királynak.”
(*Tinódi Lantos Sebestyén*)
- c) „Az elmúlt évben Allah kegyelmével és győzedelmes kardom segítségével
meghódítottam Magyarországot és fővárosát, Budát.” (*Szulejmán győzelmi
jelentéséből*)

1.	2.	3.

3 pont	
--------	--

6. Az alábbi feladat a francia polgári forradalommal kapcsolatos.

Egészítse ki a megállapításokat a forrás szövegének felhasználásával! Írja a megfelelő sorszámokat a kipontozott helyre! (Elemenként 1 pont.)

- „2. Minden politikai egyesülés célja az ember természetes és elvülhetetlen jogainak megőrzése. Ezek a jogok a szabadság, a tulajdon, a biztonság és az elnyomásnak való ellenállás.
3. Minden szuverenitás alapelve lényegileg a nemzettől származik. Semmilyen testület, semmilyen egyén sem gyakorolhat olyan hatalmat, amely nem kifejezetten ebből ered.
7. Mindenkit csak a törvény által előírt és általa meghatározott formák szerint lehet vád alá helyezni, letartóztatni vagy fogságban tartani. Meg kell büntetni azokat, akik önkényes intézkedéseket szorgalmaznak, hoznak, hajtanak vagy hajtatnak végre, ...
9. Minden embert ártatlannak kell tekinteni, amíg bűnössé nem nyilvánították, ha letartóztatását elkerülhetetlennek ítélik, a törvénynek szigorúan meg kell torolnia minden olyan erőszakosságot, amely nem szükséges az illető személy elfogásához.
16. Az olyan társadalomnak, ahol a jogok garanciáját nem biztosították, a hatalmak szétválasztását pedig nem határozták meg, nincs alkotmánya.” (*Részletek az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatából, 1789. augusztus 26.*)

a) A népszuverenitás elvét a dokumentum pontja fogalmazza meg.

b) Az ártatlanság vélelmét fogalmazza meg.

c) A hatalommegosztásról a szól.

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. A feladat a XIX. századi Magyarországra vonatkozik.

Tanulmányozza a táblázatok adatait! Húzza alá a helyes választ az adatsorok alapján!
(Elemenként 1 pont.)

Magyarország nemzetiségi megoszlása 1850 és 1910 között

Nemzetiség	1850		1880		1900		1910	
	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%	ezer fő	%
magyar	4 812	41,5	6 400	46,6	8 651	51,4	9 944	54,5
német	1 349	11,6	1 870	13,6	1 999	11,9	1 903	10,4
szlovák	1 739	15,0	1 870	13,5	2 002	11,9	1 946	10,9
román	2 240	19,3	2 403	17,5	2 798	16,6	2 948	16,1
ruszin	446	3,9	353	2,6	424	2,5	464	2,5
horvát	629	5,1	639	4,6	196	1,2	198	1,1
szerb					520	3,1	545	3,0
egyéb	378	3,3	223	1,6	244	1,4	313	1,7

A kivándorlók etnikai összetétele (%)

magyar	33
szlovák	25
román	25
ruszin	4,5
szerb és horvát	2,6
német	18
egyéb	1,9

a) Mikorra került a magyarság abszolút többségbe Magyarországon?

1850. 1880. 1900. 1910.

b) Hogyan változott a szerb és a horvát nemzetiségűek száma 1850 és 1910 között?

kismértékben nőtt nagymértékben nőtt csökkent

c) Számarányát is tekintve melyik nemzetiséget sújtotta leginkább a XIX-XX. század fordulója után a kivándorlás?

magyar szlovák román

d) A nemzetiségi arányok változásának fő oka:

asszimiláció emancipáció emigráció

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. A feladat a XX. századi német történelemmel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a választási plakát elemzése segítségével!

A nemzeti szocialista párt (NSDAP) választási plakátja 1932-ből. A náci párt az 1. számú listán indult. Az „*Arbeit und Brot*” jelentése: „*Munka és kenyér*”.

a) Nevezze meg azt a szimbólumot, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy ez a náci párt plakátja! (0,5 pont)

b) Húzza alá a helyes állítást! Mikor készült a plakát? (0,5 pont)

1. A plakát a náci párt hatalomra kerülése után készült.
2. A plakát a náci párt hatalomra kerülése előtt készült.

c) Húzza alá a helyes megállapítást! Miként akart a náci párt hatalomra kerülni? (0,5 pont)

1. A plakát a népet a fennálló rendszer erőszakos, fegyveres felkelés útján történő megdöntésére buzdítja.
2. A plakát célja, hogy megnyerje a szavazókat, és így törvényes (parlamentáris) úton kerüljenek hatalomra.

d) Magyarázza meg, mit fejeznek ki a plakáton a kinyújtott kezek a szerszámokkal! (0,5 pont)

.....

e) Eredményes volt-e ez a plakát 1932-ben, Németországban? Indokolja választát! (1 pont)

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. A feladat a két világháború közötti magyar társadalommal kapcsolatos.

Az első táblázatban 4 társadalmi csoport rossz társadalmi kategóriában szerepel.

Írja a második táblázatba a helyes megoldást! (Elemenként 0,5 pont.)

I. táblázat

Társadalmi kategória	Társadalmi csoport
Elit	Egyházi, katonai és tudományos elit Hagyományos arisztokrácia Politikai elit Birtokos parasztság
Középosztály	Úri rend Tisztviselői kar Polgárok
Kispolgárság	Iparosok Kereskedők Nagypolgárság Altisztek Agrárproletariátus
Alsó osztály	Városi munkásság Értelmiségiek

II. táblázat

A társadalmi kategória, ahová valójában tartozik	A rossz helyen szereplő társadalmi csoport neve

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. A feladat a Kádár-korszakra vonatkozik.

Oldja meg a feladatokat a karikatúra felhasználásával! (Elemenként 1 pont.)

„Hajsza

Te jó isten, hol is vagyok én minden
csütörtök este másodállásban?”

(Karikatúra az 1970-es évekből)

(A másodállás = a munkavállaló főállás melletti
munkaviszonya)

- a) Nevezze meg a másodállás egy, az egyénre vonatkozó negatív következményét!
(1 pont)

.....

- b) Indokolja, miért vállaltak a dolgozók másodállást! (1 pont)

.....

- c) Magyarázza meg, miért váltott ki vitát a hatalmon lévő párton, az MSZMP-n belül a
másodállás kérdése! (1 pont)

.....
.....

3 pont	
--------	--

11. A feladat a reklámoknak a fogyasztói társadalomban betöltött szerepéről szól.

Oldja meg a feladatokat a szöveg és ismeretei segítségével!

„ABS, légkondicionáló, négy légzsák, szervokormány. Távirányítós központi zár, elektromosan állítható, fűthető, külső visszapillantó tükrök, övfeszítő, gyári riasztó, CD vezérlős gyári magnó. [...] Egyszóval minden extrát megtalál benne, amire csak vágyhat. Egyvalamiből mégis lecsíptünk egy darabot: az árából. [...]

Ha egyszer beleül, többé nem akar kiszállni!” (reklámszöveg)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) **Húzza alá a szövegből azt a mondatot, amelyik a vásárló érzelmeire kíván hatni!**
(0,5 pont)

b) **Fogalmazza meg egy-két szóban, milyen szerepet tölt be a gazdaságban a reklám!**
(Elemenként 1 pont.)

a termelő szempontjából:

a vásárló szempontjából:

c) **Soroljon fel a fogyasztói társadalom következményeiből egy pozitívot és két negatívot!**
(Elemenként 0,5 pont.)

pozitív:

negatív:.....

negatív:.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat a mai magyar választási rendszerhez kapcsolódik.

Egészítse ki az ábra értelmezésével a hiányos szöveget! (Elemenként 1 pont.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Jelenleg Magyarországon **(a)** választójog érvényesül, amely 18 év felett minden - a közügyektől el nem tiltott - magyar állampolgár számára biztosítja a közügyekben való részvételt. A választások alkalmából az egyes szavazók **(b)** választhatják meg képviselőjüket. A választópolgárok szavazataikat **(c)** adhatják le, mely a demokratikus hatalomgyakorlás egyik fontos eleme. Hazánkban a választók két szavazólapon szavazhatnak, az egyikben **(d)** képviselőjelöltre, a másikban pedig a **(e)** listára szavazhatnak.” *(tankönyvi szöveg)*

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó: egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A görög hitvilág	rövid
	14.	Az ENSZ	rövid
Magyar történelem	15.	Az Aranybulla	rövid
	16.	A mohácsi csata	hosszú
	17.	Mária Terézia, kettős vámhatár	rövid
	18.	Az 1848–49. évi szabadságharc	hosszú
	19.	Bethleni konszolidáció	rövid
	20.	Életmód a Rákosi-korszakban	hosszú

**Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!
Karikázza be a választott oszlop betűjelét!**

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat az ókori görögök hitvilágára vonatkozik.

(rövid)

Mutassa be az ábra, a szöveg és ismeretei segítségével a görög hitvilág jellemzőit! Térjen ki arra, hogy milyen szerepet játszott a vallás a görögök mindennapjaiban és művészetében!

„Nézzük csak meg ezt a szigorú tekintetű, szakállas istent, aki az Olümposzon trónol! Kezével villámot markol, lába mellett sasmadár őrködik. Ő a fellegettorlaszó Zeusz, a dörgés és villámlás ura, az istenek királya. Oldalán felesége, Héra áll, akit egy páva kísér. Ő a házasság féltékeny istennője, akitől – rossz természete miatt – félnek a férfiak.

Kicsit távolabb Zeusz testvére, Poszeidón, a tengerek hirtelen haragú istene látható. Könnyen meg lehet ismerni háromágú szigonyáról és a fürtjei közé fonódott algákról – talán éppen most érkezett tenger alatti palotájából. Rettegett haragját különösen a hajósok félték, mivel ő parancsolt a szeleknek és a viharoknak. Testvére, a feketébe öltözött Hádész sötét ábrázattal húzódik félre, ő a holtak fejedelme.

Szemünkbe ötlük egy ócska sipkájú, rút isten is. Kezében kalapáccsal, bicegve, szüntelenül föl s alá járkál. A neve Héphaisztosz, s a kovácsok isteneként tisztelik. Apja Zeusz, anyja Héra, s felesége a szép Aphrodité, a szerelem istennője, akit mindig galambok kísérnek. Ha teheti, minél távolabb húzódik a férjétől; inkább Árészsal szeret társalogni. Ez az örökké háborgó, tetőtől talpig fölfegyverzett férfiú a háborúk ura. Athéné, ez a csodálatos istennő, bár vérttel, pajzssal, dárdával és sisakkal van fölfegyverkezve, nem csupán a hadi dolgokkal törődik: ő a bölcsesség, a tudás istennője, az emberek tanítója. Az őt gyakran kísérő bagoly épp ezért lett a tudományok madara.” (tankönyvi szöveg)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat a XX. századi egyetemes történelemre vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával az ENSZ megalakulásának körülményeit, főbb szerveit és működésének főbb jellemzőit!

9. cikk. 1. A Közgyűlés az Egyesült Nemzetek összes tagjából áll. 2. A Közgyűlésen minden tagnak legfeljebb öt képviselője lehet.

10. cikk. A Közgyűlés a jelen Alapokmányban meghatározott célok körébe tartozó vagy jelen Alapokmány szerint létesített valamely szerv hatáskörével és feladataival kapcsolatos minden kérdést vagy ügyet megvitathat és az ilyen kérdésekben vagy ügyekben [...] ajánlásokat tehet az Egyesült Nemzetek Szervezete tagjainak, a Biztonsági Tanácsnak, vagy mind a Szervezet tagjainak, mind a Biztonsági Tanácsnak.

23. cikk. 1. A Biztonsági Tanács a Szervezet tizenöt tagjából áll. A Kínai Köztársaság, Franciaország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok a Biztonsági Tanács állandó tagjai. A Szervezet tíz további tagját a Közgyűlés a Biztonsági Tanács nem állandó tagjává választja meg, különös tekintettel elsősorban az Egyesült Nemzetek tagjainak a nemzetközi béke és biztonság fenntartása és a Szervezet egyéb céljai tekintetében nyújtott hozzájárulásra, valamint a méltányos földrajzi elosztásra is.

24. cikk. A Szervezet gyors és hathatós cselekvésének biztosítása érdekében a tagok a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért a fő felelősséget a Biztonsági Tanácsra ruházzák, hogy a Biztonsági Tanács e felelősségből folyó kötelelességeinek teljesítésekor az ő nevükben jár el.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a XIII. századi magyar társadalomra vonatkozik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei felhasználásával, hogy milyen szerepet játszott az Aranybulla kiadása a szerviensek* nemességbe emelkedésében!

„Mivel mind országunk nemeseinek (értsd: az előkelők szűk rétegének), mind másoknak Szent István királytól megszabott szabadságát [...] némely királyok megrövidítették, ezért maguk a nemeseink a mi és királyi elődeink felségét buzgó könyörgésekkel országunk megjavításáért zaklatták.

Mi tehát az ő kérésüknek mindenben eleget kívánunk tenni [...] ezért megadjuk a Szent István királytól mind nekik, mind országunk más embereinek megadott szabadságot, [...]

2. Azt is elhatároztuk, hogy szervienst sem mi, sem utódaink el ne fogjanak [...] csak akkor, ha előzőleg perbe idézték, és a bírói eljárás során elítélték.

3. Szintúgy a szerviensek birtoka után semmiféle adót és szabadok dénárját nem szedünk, házaikba, falvaikba hívatlanul nem szállunk meg. [...]

4. Ha egy szerviens fiúutód nélkül halna meg, akkor birtokának egynegyedét a leánya tartsa meg, a többivel úgy rendelkezék, ahogy neki tetszik! [...]

5. A megyéispán a nemesek jószágán ítéletet ne tegyen! [...]

7. Ha pedig a király az országon kívül akarna hadakozni, a nemesség ne tartozzék vele menni, hanem csak a király pénzén; és ha valamikor haza tér, a nemeseken hadi bírságot ne vegyen!

Ha pedig ellenség támadna haddal az országra, általánfogva mindnyájan tartozzának elmenni! (Részlet az Aranybullából; ford.: Érszegi Géza Bp. 1990.)

*szerviens: birtokkal rendelkező közsabad, aki a király „szolgája”, vele laza függő viszonyban van.

.....

.....

.....

.....

.....

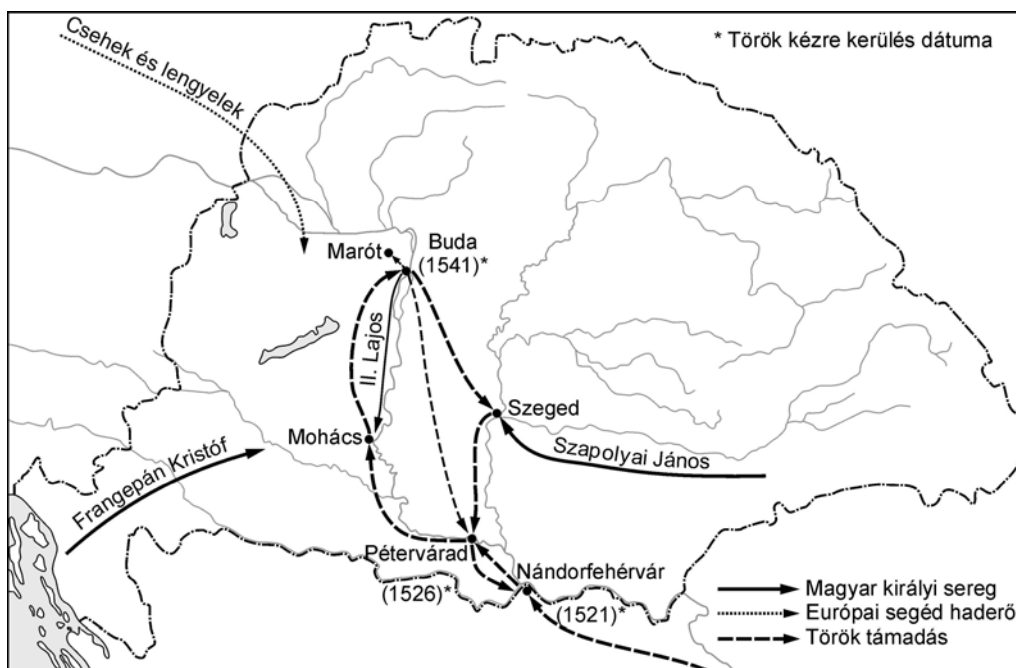
.....

.....

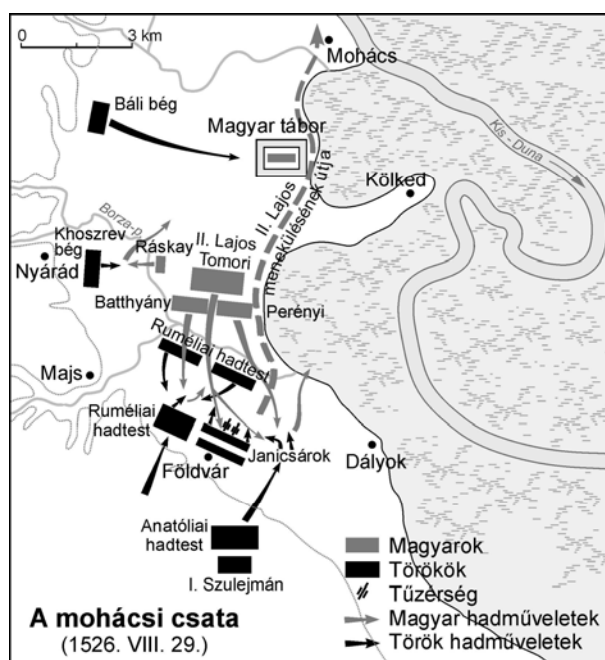
.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

volt, és e vidéken járt Brandenburgi György örgróf meg Csehország kancellárja. [...] A Magyarországon ekképp dühöngő ellenséggel sehol sem szálltak szembe úgy, mint egy helyen, melynek Marót a neve. [...] A mieink közül pár ezren a hely eldugott voltában bizakodva itt húzódtak meg feleségükkel és gyermekeikkel, ezekkel nem egyszer vívott véres csatát az ellenség súlyos veszteségeket szenvedve, végül, mert semmiképp sem tudta bevenni a mieink szekerekkel körülvetett táborát, kénytelen volt ágyúkat is vontatni oda, és így aztán a tábort szétrombolta, és csaknem mindenkit lemészárolt.” (Brodarics István a mohácsi csata körülményeiről)

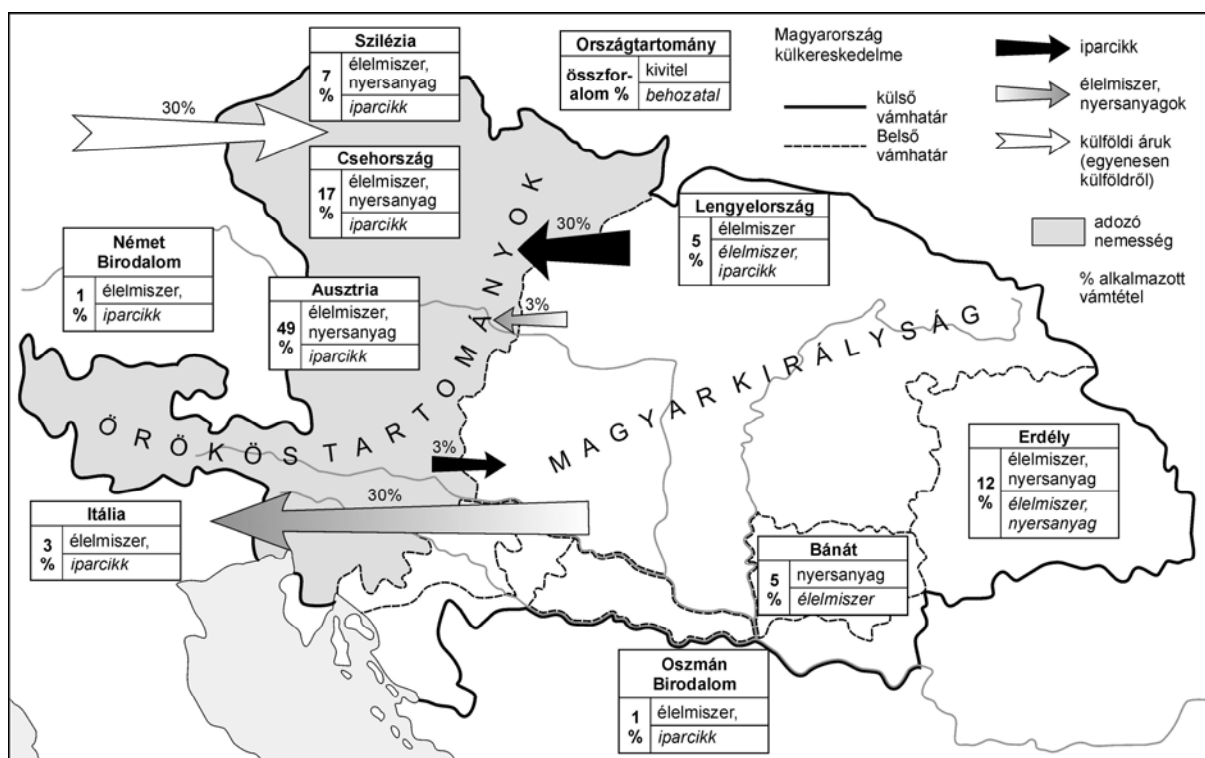
Magyarország a mohácsi csata idején

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

- 17. A feladat Mária Terézia vámrendeletéhez kapcsolódik. (rövid)**
Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával a rendelet kiadásának gazdasági okait! Térjen ki a rendelet jellemző vonásaira, és a magyar gazdaságra gyakorolt hatására!

Az 1754. évi vámrendelet tételei és Magyarország külkereskedelme a XVIII. század közepén

„Ez az ország komoly figyelmet érdemel [...] De szerencsétlenségére belső alkotmánya még olyan jellegű, hogy a király és az ország jóléte egymással ellentétben áll, és mindaz, ami az országnak mezőgazdasági termékek eladásával, manufaktúrák alapításával és kereskedelemmel gazdagodást jelentene, nem az adófizetőknek, hanem az állami terhek viselése alól magát teljesen kivonó nemességnek szolgálna javára. [...]”
(Kaunitz kancellár javaslata az udvar Magyarországon követendő politikájáról)

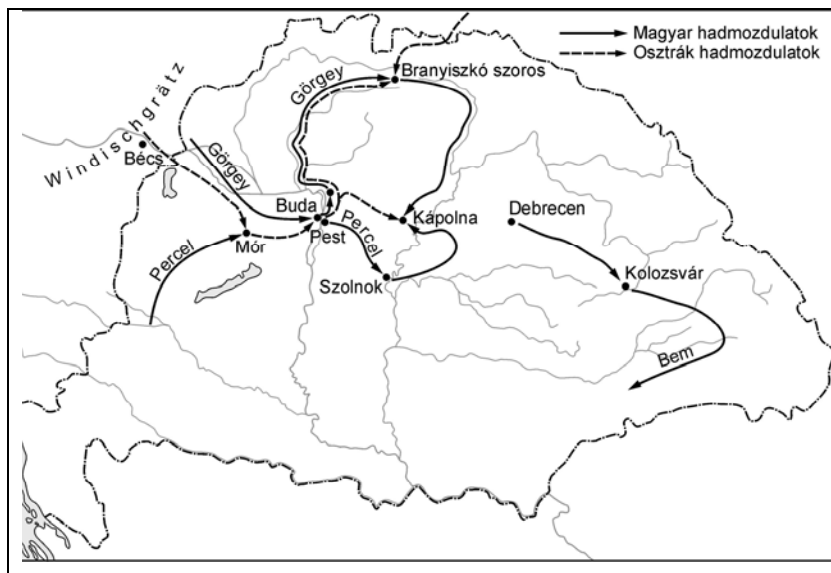
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

lyek, sőt még ezek is teljesen demoralizáltak. A honvéd zászlóaljak és az önkéntesek a visszavonulás alatt minden valószínűség szerint lassankint végleg feloszolnak.” (Windischgrätz hg. jelentése.)

„Miután a feldunai hadtest, szem előtt tartva Magyarország alkotmányára letett esküjét és önnön becsületét, teljes tudatában van annak, hogy mit akar és mit kell tennie: ezennel végül kijelenti, hogy az ellenséggel folytatott, bármely egyezkedésnek eredményét csak abban az esetben ismeri el, ha az egyrészt Magyarországnak azon alkotmányformáját, melyre a hadtest megesküdült, másrészt magának a hadtestnek katonai becsületét is biztosítja.” (Görgey Arthur)

Osztrák haderő 1848 decemberében	
	Létszám
Fősereg	50 000 fő
Tartalék sereg	19 000 fő
Egyéb erők	43 500 fő
Összesen	112 500 fő
További erők	35 500 fő
Teljes létszám	148 000 fő

Magyar haderő 1848 decemberében	
	Létszám
Fel-dunai hadtest	30 000 fő
Egyéb erők	23 000 fő
Erdélyi hadtest	10 000 fő
Dráva mentén	4 000 fő
Őrség: Komárom, Lipótvár, Munkács, Pétervárad	12 000 fő
Összesen	79 000 fő
További erők	22 200 fő
Teljes létszám	101 200 fő

Kronológia:

- 1848. szept. 29. pákozdi csata
- 1848. okt. 30. Schwechati csata
- 1848. dec. 25. Kolozsvár
- 1848. dec. 27. Győr feladása
- 1848. dec. 30. móri csata
- 1849. jan. 4. Pest eleste
- 1849. jan. 5. váci kiáltvány
- 1849. jan. 31. tokaji csata
- 1849. febr. 5. Branyiszkoí-szoros elfoglalása

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat a bethleni konszolidációra vonatkozik.

(rövid)

Értékelje az ábra és a forrás alapján a Nagyatádi-féle földreformot!

A mezőgazdaság üzemstruktúrájának változásai 1895 és 1935 között

A gazdaságok				
Nagysága kat. holdban	Száma az összes gazdaság %-ában		Területe az összes terület %-ában	
	1895*	1935	1895*	1935
0-5	53,7	72,5	6,0	10,1
5-20	35,3	21,3	24,2	21,8
20- 100	10,0	5,4	23,4	20,0
100-1000	0,8	0,6	13,4	18,2
1000 felett	0,2	0,2	33,0	29,9

* Az 1920-as országterületre számolva.

„Mi alulírott bodonhelyi törpebirtokosok, földnélküli szegények, hadiszolgálatot teljesített kitüntetett rokkant polgárok, azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk a Tekintetes Bírósághoz, hogy kérelmeink számára meghallgatást és méltányos orvoslást kérjünk.

1. Számos egyén teljesen elesett mindennemű földsegélyezéstől.

2. Azon egyének, akik a földbirtokrendezés útján földhöz jutottak, oly kielégítést kaptak, melynél, ha figyelembe vesszük a nyújtott földek nagyságát, ezek távolságát az illetők lakásaitól, továbbá ezen földek használhatatlanságát, *úgy* ezen segítség értéke oly csekélynek bizonyul, hogy szinte csak folytonos ráfizetés mellett lehet azok műveléséről beszélni. Ezen felsorolt körülményeket igazolja a földek nagysága, mely a 800 négyszögöl – 2 kat. hold között váltakozik. Értéküket igen súlyosan csökkenti a helységtől való nagy távolságuk, s így megmunkálásuk körülményes és költséges. Mindezek mellett még figyelembe kell vennünk ezen földek használhatóságát, illetve termőképességét is. Ezen harmadik körülményt igen kedvezőtlené teszi azon tényállás, hogy ezek a földek: mélyfekvésű altalajvizes mocsárföldek, melyek legelőnek voltak használva, s jelenleg sem alkalmasak kapásnövények termelésére.”
(A bodonhelyi földnélküliek és törpebirtokosok panaszos beadványa az Országos Földbirtokrendező Bírósághoz 1923. január 22-én)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat a Rákosi-korszakról szól. (hosszú)

Elemesse a dokumentumok és ismeretei segítségével a Rákosi-korszak főbb jellegzetességeit! Elemzésében térjen ki az ipar és a mezőgazdaság átalakítására, utaljon a politikai és a mindennapi élet főbb jellemzőire!

„Gyáripárunk termelése 1949-hez képest 1954-re az eredetileg előirányzott 86,4% helyett legalább 200%-kal emelkedjék. Ezen belül a nehézipar termelésének az eredetileg előirányzott 104,3% helyett legalább 280%-kal kell emelkednie. A könnyűipar termelésének legalább 145%-kal kell emelkednie.” *(Részletek az MDP II. kongresszusának határozatából, 1951)*

„Tudom, hogy ebből a csarnokból indult el a verseny és hogy a termelés hirtelen, eddig nem ismert magasba szökött. Ez az új. Az emelkedő termelési görbék hosszú megbeszéléseket, üzemi értekezleteket, pártnapokat, kultúrestéket takarnak. Ha nem állna szilárdan itt a Párt, amely épít és rombol, vezet és előremutat, megindult volna-e a verseny Diósgyőrben?” *(Aczél Tamás: Diósgyőr – vasgyár)*

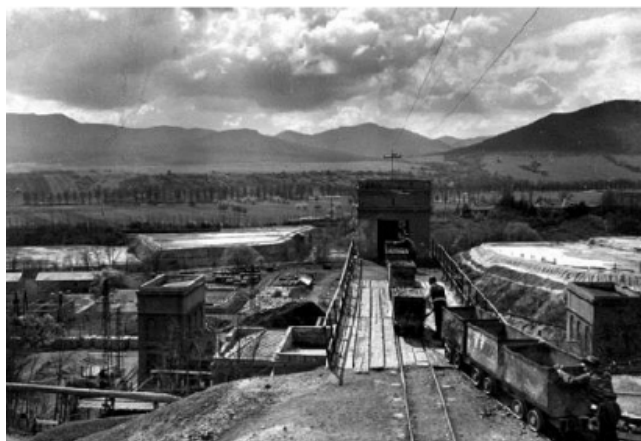
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A mezőgazdasági földterület megoszlása a tulajdonosok szerint (ezer hold)			
Év	Állami gazdaságok	Szövetkezetek	Parasztgazdaságok
1949	113	76	9 381
1950	463	419	8 662
1951	685	1 253	7 562
1952	1 050	1 795	6 549
1953	1 250	2 478	5 516

„Egy középparasztnak 19,4 q volt a búzából a terménybeadási kötelezettsége. 37,8 q búzát adott be. Hány %-ra teljesítette beadási kötelezettségét?” (Számtanpélda az ötvenes évekből)

„A számítások szerint a létminimum elérése esetén a családok kiadásai 48%-át fordították élelmiszerre, az ennél kisebb jövedelemmel rendelkezők pedig már mintegy 60%-át. Az évtized közepén a munkás- és alkalmazottcsaládok közel egynegyede nem táplálkozott a minimumnak megfelelően. A munkások egyharmadának nem volt télkabátja, közel felének egy szövetöltönye volt, a nők egyharmadának csak egy vagy még ennyi szövetruhája sem.” (Pető-Szakács: A hazai gazdaság négy évtizedének története)

„Az éberség - nélkülözhetetlen kommunista tulajdonság. Azt jelenti, hogy soha nem feledkezünk meg az osztályharcról, amely a munkások, a dolgozók hadserege és a kizsákmányolók hadserege között folyik, szakadatlanul, életre-halálra, a nép végső győzelméig.” (Szabad Nép 1951. május 30.)

A recski munkatábor

„Megy Rákosi a Tanácsba,
Körülötte fia-lánya,
Hangja cseng, mint ezüstharang,
Feje fölött békegalamb.
Jobbján munkás, balján paraszt.”
(Gyermekvers)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. A hellenizmus kultúrája és emlékei	3	
	2. Világvallások	4	
	3. A honfoglalás	4	
	4. Francia abszolútizmus	5	
	5. Végvári küzdelmek	3	
	6. Francia forradalom	3	
	7. Nemzetiségek	4	
	8. Náci propaganda	3	
	9. Társadalmi rétegződés	4	
	10. Kádár-korszak	3	
	11. A tömegkultúra	4	
	12. Választási rendszer	5	
	I. Összesen		45
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. A görög hitvilág	12	
	14. Az ENSZ	12	
	15. Az Aranybulla	12	
	16. A mohácsi csata	21	
	17. Mária Terézia, kettős vámhatár	12	
	18. Az 1848–49. évi szabadságharc	21	
	19. Bethleni konszolidáció	12	
	20. Életmód a Rákosi-korszakban	21	
	II. Összesen		45
I. + II. ÖSSZESEN		90	

 javító tanár

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok		

 javító tanár

 jegyző